

Asia: VN/9218/2024

Lausuntopyyntö; Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi pelastuslain, ajoneuvolain 30 §:n ja autoverolain 14 §:n muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Yleiset huomiot

Lausuntopyyntö on osoitettu erikseen sekä Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueelle että Länsi-Uudenmaan pelastuslaitokselle. Länsi-Uudenmaan pelastuslaitos ei anna erillistä lausuntoa. Pelastuslaitoksen näkemykset on huomioitu hyvinvointialueen lausunnossa.

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue pitää pelastuslain uudistamista tarpeellisena erityisesti väestönsuojelun ja varautumisen osalta. Esitetyt muutokset ovat kannatettavia.

Esitysluonnos on kuitenkin kokonaisuudeltaan osittaisuudistus, joka kohdistuu rajattuihin teemoihin eikä vastaa esiselvityksessä tunnistettuun laaja-alaiseen uudistamistarpeeseen. Onnettomuuksien ehkäisy ja valvonta, pelastustoiminnan kokonaiskehittäminen sekä pelastuslain rakenteellinen selkeyttäminen jäävät esityksessä vähäiselle huomiolle. Näitä oli nostettu keskeisiksi teemoiksi pelastuslain uudistamisen esiselvityshankkeessa.

Väestönsuojelu ja varautuminen

Esityksen painopiste väestönsuojelussa ja varautumisessa on perusteltu.

Väestön varoittamisen sääntelyn täsmentäminen on kannatettavaa. Se parantaa toiminnan oikeusperustaa, mahdollistaa vaikuttavuuden paremman arvioinnin sekä tukee alueiden välistä vertailtavuutta.

On kuitenkin huomioitava, että suunnittelu- ja arviointivelvoitteet lisäävät asiantuntijatyötä ja kasvattavat pelastuslaitosten koordinointi- ja ohjaustehtäviin liittyvää työkuormaa. Esityksen mukaan uusia vastuuta ei synny, mutta käytännössä tehtävien täsmentyminen voi lisätä työmäärää ja vaatimustasoa.

Resurssi- ja kustannusvaikutukset

Esityksen arvio kustannusneutraaliudesta ei vastaa käytännön vaikutuksia.

Kertaluonteiset kustannukset Länsi-Uudellamaalla arvioidaan olevan yhteensä noin 160 000 € (väestönsuojelumerkinnät noin 130 000 € ja väestönsuojelun henkilökortit noin 25 000 €).

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueelle kohdistuvien uusien pysyvien kustannusten arvioidaan olevan 3–5 henkilötyövuotta eli noin 320 000–600 000 euroa vuodessa. Lisäksi jatkuvia kustannuksia aiheutuu muun muassa järjestelmien ylläpidosta ja kehittämisestä, koulutuksesta, harjoituksista, tiedonhallinnasta, raportoinnista sekä varautumisen ohjauksesta. Vaikka kertaluonteiset kustannukset ovat kokonaisuutena kohtuullisia, merkittävimmät kustannusvaikutukset liittyvät pysyvien resurssien tarpeeseen.

Väestönsuojat ja esteettömyys

Väestönsuojien rakentamis- ja varusteluvaatimusten laajentamista ei ole esitetty kustannussyistä. Tulee kuitenkin huomioida, että vammaisyleissopimus ja kansallinen lainsäädäntö edellyttävät yhdenvertaisuutta, eikä väestönsuojien esteettömyyskysymyksiä voi jättää kokonaan huomioimatta. Jatkovalmistelussa tulisi tarkastella esteettömyyden vaiheittaista toteuttamista ja ohjauksen täsmentämistä.

Pelastajakoulutus

Lain valmistelusta on karsiutunut Helsingin pelastuskoulun aseman vahvistaminen. Hallitusohjelmassa todetaan, että ”Helsingin Pelastuskoulun toimintaa erityisesti Uudenmaan ja muun Etelä-Suomen tarpeisiin kehitetään. Ruotsinkielistä pelastajakoulusta lisätään osana Helsingin Pelastuskoulun toimintaa.”

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen näkemyksen mukaan Uudellamaalla tulee järjestää säännöllistä pelastajakoulutusta sekä määräajoin myös ruotsinkielistä pelastajakoulutusta. Samalla on perusteltua arvioida alipäällystökoulutuksen järjestämistä Uudellamaalla vastaavasti kuin pelastajakoulutusta.

Ajoneuvo- ja autoverolain muutokset

Esitykseen sisältyvät sopimuspalokuntien ajoneuvojen verotusta koskevat muutokset ovat kokonaisuutena kannatettavia. Lain tasoinen sääntely mahdollistaisi jo rauhan aikana esimerkiksi pelastustoimen viranomaisten uusien ajoneuvojen merkitsemisen väestönsuojelutunnuksella.

Nelivetoisten avolava-autojen sisällyttäminen sopimuspalokuntien ajoneuvokalustoon tukisi hyvinvointialueen järjestämisvastuulla olevien pelastustoimen palvelujen toteuttamista lain edellyttämällä tavalla.

Kyseisten ajoneuvojen maasto- ja etenemiskyky tukisi kiireellisen pelastustoiminnan toteuttamista ja varmistaisi avun toimittamisen myös vaativissa maasto- ja sääolosuhteissa. Tällä voitaisiin osaltaan turvata pelastustoimen suorituskykyä ja kyvykkyyttä muun muassa metsäpalojen torjunnassa, maastopelastustehtävissä sekä vaikeissa sääolosuhteissa kuten lumimyrskyjen aikana. Esitetty muutos parantaisi pelastustoimen varautumista sään ääri-ilmiöistä aiheutuviin haasteisiin.

Tämä mahdollistaisi myös sen, että sopimuspalokunnat voisivat jatkossa hakea avustusta kyseisiin pienempiin paloautoihin Palosuojelurahastosta.

Ajoneuvolain 30 §:n 1 momentin 4. kohdassa olevaa pelastusauton määrittelyä esitetään muutettavaksi siten, että autossa on tilaa kuljettajan lisäksi vähintään seitsemälle henkilölle, ei kahdeksalle kuten ehdotettu lakiluonnoksessa. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että etummaisella penkkirivillä on kuljettajan lisäksi vain yksi paikka. Perusteluna on markkinatarjonta, sekä parantunut kantavuus, mikä helpottaisi myös sähköautojen käyttöä miehistönkuljetusautoina.

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue muistuttaa kuitenkin, että sopimuspalokuntien toimintaedellytyksiä tulee tarkastella kokonaisuutena. Kalustoon liittyvät veroratkaisut ovat vain yksi osa kokonaisuutta. Keskeisiä tekijöitä ovat myös henkilöstön saatavuus, koulutus ja toiminnan jatkuvuus.

Muita huomioita

Ehdotuksessa 27 § 2. mom. 3-kohdassa oleva muutos "ensihoitopalveluun kuuluvien palvelujen tuottamisesta" tarkoittaa voimassa olevan lain sanamuotoja. Tämä ei poista hyvinvointialueen oikeutta päättää ensihoitopalvelujen tuottamistavasta haluamallaan tavalla, myös muiden kuin pelastuslaitoksensa tuottamana. Muutos ei myöskään ole esteenä ensihoitopalvelujen, pelastustoimen palvelujen tai muiden hyvinvointialueen järjestämisvastuuseen kuuluvien palvelujen kehittämisestä siten, että saavutettaisiin nykyistä suurempi synergiahyöty.

Lausuntopyynnön ulkopuolelta Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue esittää muutosta pelastuslain 88 §:n, "Tiedonsaantioikeus palon ja onnettomuuden tutkinnassa". Pykälän tulisi mahdollistaa pelastusviranomaisen oikeus saada tietoja muiltakin kuin viranomaisilta, kuten esimerkiksi sähköverkkoyhtiöltä.

Stadius Tuomas

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue - Pelastusjohtaja Veli-Pekka Ihamäki

3.7.2026